

Armoedebaarometer 2023 : armoede stagneert, maar verdiept en verbreedt

Samen, c'est Ensemble en néerlandais. Une rubrique pour parler du social dans la langue de Vondel. Nous présentons ici le baromètre 2023 de la pauvreté qui reste à un niveau constant en nombre de personnes mais avec une aggravation de leur situation.

Yves Martens (CSCE) op basis van het rapport van *Decenniumdoelen*

Anno 2008 stelde België in het kader van de Europa 2020-strategie voor het eerst een ambitieuze doelstelling voorop om het aantal mensen dat werd getroffen door armoede of sociale uitsluiting sterk te doen afnemen. Het is in die periode dat ook het platform *Decenniumdoelen* ontstond, een uniek Vlaams samenwerkingsverband van armoedeorganisaties, vakbonden, mutualiteiten en het bredere middenveld. Om de evolutie te meten werd de Armoedebaarometer ontwikkeld. Deze barometer had als doel om jaarlijks de armoedetoestand in Vlaanderen te monitoren op het vlak van zes domeinen: gezondheid, inkomen, arbeid, wonen, onderwijs en samenleven.

Deze Armoedebaarometer is meer dan een bundeling van cijfergegevens, maar wil het Vlaamse en het federale beleid jaarlijks een kritische spiegel voorhouden en aandacht vragen om blijvend, maar vooral ook meer structureel, doel- en impactgericht in te zetten op armoedebestrijding. Terugkijkend op al die jaren van sterke ambities en ronkende verklaringen, stellen we vandaag echter weinig of geen verbeteringen vast in de armoedesituatie in Vlaanderen. Geen van de vooropgestelde Decenniumdoelen werden behaald. Aan het « armoedecijfer » zelf veranderde wezenlijk weinig. Zo bleef het aandeel personen onder de armoededrempel (= 60% van het nationaal mediaan beschikbaar huishoudinkomen na sociale transfers) in Vlaanderen sinds 2008 schommelen tussen 10% en 11%. Als

armoede stagneert, ze verdiept en verbreedt. 2022, de periode waarover de Armoedebaarometer 2023 spreekt, was een woelig jaar. Zo hebben bijzondere ontwikkelingen zoals de energiecrisis ten gevolge van de oorlog in Oekraïne een zware invloed gehad op mensen in armoede.

Armoede kent nieuwe gezichten

Volgens de laatste EU-SILC-enquête van 2022 leven vandaag 7,7 % of circa 510.000 Vlamingen onder de armoededrempel. Binnen deze groep zijn echter grote verschillen, waarbij het risico het hoogst is bij eenoudergezinnen (19%), eenpersoonshuishoudens (14%) en oudere koppels (13%). Naar socio-economische positie zijn werklozen (39%) de kwetsbaarste groep. Andere indicatoren die doorwegen zijn : huurders (18%) t.o.v. eigenaars (5%), kortgeschoolden (16%) t.o.v. hooggeschoolden (5%), geboren buiten EU (26%) t.o.v. geboren in België (6%). Tot slot zien we ook sterke provinciale verschillen met het hoogste risico in Antwerpen (11%) en het laagste in Oost-Vlaanderen (5%).

In de eerste helft van 2022 werden OCMW's niet alleen overspoeld met energievragen, daarnaast namen ook het aantal hulpaanvragen voor schuldbemiddeling, financiële hulp en voedselhulp aanzienlijk toe. Er werden in oktober 2022, tijdens de jaarlijkse daklozentellingen in opdracht van het departement Welzijn Volksgezondheid en Gezin, niet alleen meer daklozen geteld in Vlaanderen, maar daarnaast werd

ook duidelijk het stereotiepe beeld van 'dé dakloze' doorprikt : onder de daklozen waren er opvallend meer alleenstaande moeders en gezinnen met kinderen (direct betrokken kinderen vormden zelfs 27% van de totaal getelde populatie), personen bedreigd door huisuitzetting, personen met een preciaire verblijfsstatuut, instellingsverlaters (of -verblijvers) en jongvolwassenen.

Het schuldmodel werkt niet

Verplichte gemeenschapsdienst helpt mensen in armoede niet aan behoorlijk werk. Verplichte inburgering of inschrijving bij de VDAB voor wie een sociale woning wil huren, lossen het tekort aan betaalbare woningen niet op en leiden al evenmin tot betere sociale integratie. Gezinnen in armoede moeten daarentegen een betere toegang krijgen tot kwaliteitsvolle en betaalbare diensten. De hoge kosten van het onderwijs, het tekort aan betaalbare kinderopvang en toegankelijke gezondheidszorg, het gebrek aan maatwerk in de begeleiding naar werk, het tekort aan werkbaar werk, de afwezigheid van een ambitieus plan voor sociaal wonen, het zijn signalen over hoe het beleid meer moet investeren in de ondersteuning van mensen in armoede. Er is geld genoeg voor een meer gelijke samenleving waar iedereen deel van uitmaakt. Maar dan moeten er wel keuzes gemaakt worden voor een samenleving met minder ongelijkheid en met meer kansen voor mensen in armoede die nu te weinig kansen krijgen. Armoede bestrijden is de hele samenleving warmer maken. □